

O‘ZBEKISTON XALQ SHOIRI SIROJIDDIN SAYYIDNING IJODI VA “ONAMNING KALISHLARI” SHE’RINING ARAB TILIGA TARJIMASI

Jurayev Sherzod Norovich
Oriental universiteti o‘qituvchisi.

Ma’rufjonov Muhammadkarim
Oriental universiteti iqtidorli talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada O‘zbekiston xalq shoiri Sirojiddin Sayyidning hayoti va ijodi haqida qisqa ma’lumot berili, ijodkorning “Onamning kalishlari” she’rlari arab tiliga ijodiy yondashib tarjima qilindi.

Kalit so‘zlar: Sariosiyo, Senator, Hoshim ibn Ismoil, O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi, Hadis.

Bugun ko‘hna Surxon vohasining bepoyon osmonidan yog‘gan beg‘ubor yomg‘irlardan, bag‘rikeng alpomishzoda surxonliklarning mehr yomg‘iridan, ustozlarning beg‘araz o‘g‘itlari yomg‘iridan bahra olib xalqning sevimli shoiri, haqparvar va xalqparvar o‘g‘lon bo‘lib kamolga yetgan ardoqli ijodkorimiz haqida so‘z boradi.

Sirojiddin Sayyid O‘zbekiston xalq shoiri, senator, yozuvchilar uyushmasi raisi, 1958-yil 30-oktabrda Surxandaryo viloyati Sariosiyo tumanidagi Kundajovuz qishlog‘ida tug‘ilgan. Inson bolasiga zamin-tug‘ilgan tuprog‘i taft beradi, osmondagi oy, quyoshi esa boshi uzra kecha-kunduz mehr nurlarini sochadi. Bejiz, mumtoz tilimizda quyoshning yana bir nomi Mehr deb aytilmagan. Cheksiz osmonlarni uyim-uyim bo‘lib qaylargadir men ko‘rmagan, bilmagan zangor olalarga ketayotgan oppoq bulutlarni tomosha qilishni yaxshi ko‘rardim. O‘sha-bulutlar ketayotgan sirli makonlarni, sog‘inib yashardim.... deb eslaydi shoir yoshligini.

Sirojiddin Sayyid Toshkent universitetining jurnalistika fakultetini tugatgan (1979). Mehnat faoliyati Toshkent oqshomi (1980-1989), Mushtum jurnalida (1990-1991), adabiy xodim, bo‘lim mudiri O‘zbekiston yozuvchilar uyushmasi boshqaruvida rais o‘rinbosari (2001-2003), birinchi o‘rinbosari (2003 yildan), O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasining raisi bo‘lib ishlagan.

Siyosiy faoliyati, 2020-yil 11-sentabrda O‘zLidep siyosiy kengashiga tasdiqlandi. 2020-yilning 18-yanvarida O‘zbekiston prezidenti SHavkat Mirziyoyev Sirojiddin Saidovni Oliy Majlis Senatori etib tayinlash to‘g‘risidagi farmonga imzo chekdi.

Ijodkorning asarlariga keladigon bo‘lsak, Ruxim xaritasi (1985), Salqin xarsanglar (1987), Sevgi mamlakati (1987), Salqin harsanglar kaftida (1987), Mehr

qolur, muhabbat qolur (1990), Mangu rizq (1990), Kuydim (1994), Vatanni o'rganish (1996), Vatan abadiy (2001) Ustimizdan o'tgan oylar (2003) asarlarini yozganlar.

Sirojiddin Sayyid she'riyatida o'zbek mumtoz she'riyati an'analari bilan birga xalq og'zaki ijodiga xos xususiyatlar-xalqchilik, soddalik, tilning shiraligi, Surxondaryo shevasiga xos leksik va musiqiy tovlanishlar yetakchilik qiladi. Ayni paytda Sirojiddin Sayyid o'z ijodida o'zbek she'riyatining so'nggi badiiy yutuqlarini o'zlashtirgan holda hozirgi voqelikda va kishilarning ruhiy olamida yuz berayotgan o'zgarishlarni aks ettirmoqda. Sirojiddin Sayyid o'zbek tiliga A.Voznesenskiy, B.Axmadulina, V.Visotskiy, A.Faynberglarning ko'plab she'rlarini tarjima qilgan. Rossiya, Ozarbayjon, Koreya, Tojikiston, va Turkmanistonda chop etilgan.

Ijodkorning yutuqlari haqida aytib o'tadigon bo'lsak, "Do'stlik ordeni" (1999), "O'zbekiston Xalq shori" "Mexnat shuxrat" ordeni (1985) lari bilan taqdirlangan.

Xalqimizda "Til bilgan – el biladi" degan maqol bor. Bugungi kunda yoshlarning chetillaridan bir nechtasini o'rganishi juda dolzarb bo'lib qoldi. Sababi, til bilgan bolalar zamonaviy texnologiyalarni yaxshi o'zlashtiradi, internet imkoniyatlaridan foydalanadi, dunyodan xabardor bo'ladi.

Har bir tildagi sherning o'z qofiyasi ma'no mazmuni va darajasi bo'lganidek, bu sherning ham mohiyati bor. Har bir tarjimon biror asarni sherni tarjima qilish jarayonida uning ma'nosini saqlagan holda har bir so'zga e'tibor berish kerak. Tarjimonning til borasida bilimi yaxshi bo'lsada, unda sherni mohiyatini ma'nosini qofiyasini tushuna bilish kerak. Biz esa shu jixatlarini hisobga olgan holda mazmunan to'g'ri tarjima qilishlikka xarakat qildik.

E'tiborlisi shundaki, tarjima qilish jarayonida o'zbek tilidagi o'xshash so'zlar va arab tili boy til bo'lganligi bois undagi ma'nodosh so'zlardan foydalanishga harakat qilindi. Bu ishda bizga misrlik ustozimiz va dargohdagi arab tili ustozlar beqiyos yordam berdilar. Ularga o'z minnatdorchiligimni bildiraman. Tarjima qilish jarayonida bu sherni misrlik ustozimiz Hoshim ibn Ismoil *الجنة تحت أقدام الأمهات* "Jannat onalar oyog'i ostidadir" hadisiga asoslanib yozilganligini e'tirof etib o'tdilar.

ONAMNING KALISHLARI

Buncha ham qattiq ekan
Qismatning bolishlari.
Ko'z oldimdan ketmas xech
Onamning kalishlari.

Ular ham go'yo meni
O'rtanib o'ylagaylar
Qissalar so'ylagaylar
Baxtu baxtsizligimdan

Ular ostonasida
Turar bir juft abgorday.
Ko'zimga butun dunyo
Ko'rinadi aybdorday.

Yashaydirman garchi qo'l,
Yuzlarini sog'inib.
Kalishlari daxlizda
Turaverar og'rinib.

Dardimni yashirgayman
Onam xolim xolim so'rganda.
Kalishlari valekin
Barin bilib turganday.

Garchi tilsiz, zabonsiz,
Xomush, beozordaylar.
Bor dardu xijronimdan
Ular xabardoydaylar.

Onamning ko'zyoshidan
Bo'lsa bolishlari nam.
Nazarimda kechalar
Yig'lar kalishlari xam

Sog'inchning devorlari
Yomg'irlarda yemirilgan
Ular ham onam kabi
Yo'llaringa termulgan.

Mol yig'madim men, ammo
Suv so'rganga soy berdim.
Bir ko'nolim bor edi, lek
Men uni ham boy berdim

Bu dunyoda nixoyat
Bir xikmatni ilg'adim.
Kalishlarni yuzimga
Bosib, kelar yig'lagim.

Onamning kalishlari...
Bir umrlik qarzimday.
Pataklarni ko'zimga
Surtib o'lsam arzigay

جَدَاءُ أُمِّي
مَا أَصْعَبُ وَسَادَةُ الْقَدْرِ
جَدَاءُ أُمِّي أَمَامَ نَاطِرِي
عَلَى عَتَبَةِ الْبَابِ زَوْجٌ مِنْ جَدَاءِ أُمِّي
وَ أَنَا أَرَى الدُّنْيَا هَذَا الْجَدَاءِ الْبَالِي

وَدَا بِمَا أَشْتَأِقُ إِلَى حَنَانِ أُمِّي
وَنَظَرُهُ عَيْنَهَا لِي
الآن يَقِفُ الْجَدَاءُ بِالْيَا حَزِينًا مِنَ الدُّنْيَا
كُنْتُ أَحْفَى كُلُّ هُمُومِي وَمَشَاكِلِ عَنْ أُمِّي

لَكِنَّ جَدَا هَا يَعْرِفُ كُلُّ شَيْءٍ عَنِّي
وَلَكِنَّهَا كَانَتْ تَعْرِفُ كُلَّ هُمُومِي دُونَ كَلِمٍ
عِنْدَمَا تَكُونُ وَسَادَةُ أُمِّي مُبَلَّلَةً مِنْ دُمُوعِ أُمِّي

فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ كَانَ جَدَاهَا يَبْكِي
أَيْضًا حُزْنًا عَلَى أُمِّي
كَانَتْ دَامًا تُفَكِّرُ عَنِّي وَمَا زِلْتُ تُفَكِّرُ عَنِّي
تَحْكِي الْحِكَايَاتِ عَنْ حُزْنِي وَسَعَادَاتِي
أَشْتَأِقُ لَكَ يَا أُمِّي

دُوِمَرَ جِدَارُ الْمَحَبَّةِ وَالْأَشْتِيَاقِ تَحْتَ الْمَطَرِ
وَالجِدَارُ كَانَ يَنْتَظِرُنِ كَنْتَظَارِ أُمِّي

لَمْ أَجْمَعِ الْمَالَ ذَاتَ يَوْمٍ
وَلَا كُنْتُ أَجُودُ بِالسَّيْلِ لِمَنْ يَسْأَلُنِ الْمَاءَ
عَلَى الرَّغْمِ مِنْ إِمْتِلَاقِي قَلْبًا وَاجِدًا
لَا كُنْتُ فَقْتُتُهُ
وَأخِيرًا فَهَمْتُ حِكْمَتِ الدُّنْيَا

وَأُرِيدُ الْبُكَاءَ وَاضِعًا جَدَاءَ أُمِّي عَلَى وَجْهِ
جَدَاءِ أُمِّي دِينَ عَلِيًّا طُولًا الْحَيَاةَ
أَمُوتُ مُسْتَحِقٌّ وَضَعُ فَرَشِ جَدَاهَا عَلَى وَجْهِ

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. An-Naim arabcha o‘zbekcha lug‘at kitobi. Toshkent 2003
«Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi» nashriyoti
2. Gulxan adabiy-badiiy jurnali. 1-son 2023-yil
3. Vikipediya
4. Imlar.uz
5. Arboblar.uz